

5. Ceny

Celková cenová hladina v ekonomice byla v meziročním srovnání ve 2. čtvrtletí 2014 vyšší o 2,5 %. Narostla nejvíce za posledních pět let

Celková cenová hladina v ekonomice (dle implicitního deflátoru HDP, sezónně očištěno), vzrostla ve 2. čtvrtletí meziročně o 2,5 %, více než v 1. čtvrtletí (+2,2 %). Zvýšila se nejvíce za posledních pět let (ve 2. čtvrtletí 2009 +2,6 %). Všeobecný růstu cen v ekonomice byl ovlivněn příznivým vývojem cen v zahraničním obchodě. Směnné relace se zlepšily o 2,1 %, vyšší byly naposledy na sklonku roku 2009. Ceny zboží a služeb vstupujících do spotřeby domácností rostly i nadále velmi málo (+0,2 %), produkty pořizované vládními institucemi meziročně podražily o procento. Ceny investičního zboží stouply meziročně o 1,1 %.

Růst spotřebitelských cen v meziročním srovnání setrval i nadále velmi nízký

Meziroční růst spotřebitelských cen zůstával i nadále velmi slabý. Jestliže ještě v posledním čtvrtletí 2013 ceny rostly o 1,1 %, v 1. i 2. kvartále 2014 – po skokovém zlevnění energií na počátku roku – jen o 0,2 %. Růst spotřebitelských cen setrval na velmi nízké úrovni i přes vyšší ceny dováženého zboží (které mají zčásti vliv přímo na ceny pro spotřebitele, zejména ale pak na ceny vstupů ve zpracovatelských firmách) a silící tlaky na straně domácí poptávky, na které ukazovaly údaje o spotřebě a investicích v první polovině roku.

Nulový meziroční růst cen pro spotřebitele v červnu 2014 spočíval v krátkodobém výkyvu cen sezónního zboží

Míra inflace, vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen ke stejnému měsíci předchozího roku, se během první poloviny roku 2014 pohybovala jen mírně nad nulovou hodnotou, v červnu tuto psychologickou hranici dokonce přímo „atakovala“. Došlo k tomu ale jen vlivem krátkodobého výkyvu v cenách sezónního zboží, v červenci se ceny pro spotřebitele vrátily zpět k mírnému růstu.

Ceny v Česku, jak vyplývá z meziročních změn HICP, rostly v první polovině roku 2014 méně než v Evropské unii jako celku

Ceny pro spotřebitele v Česku rostly v první polovině roku 2014 méně než v EU 28 jako celku. Vyplývá to z harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP). Zatímco v úhrnu v unii ceny po čtvrtletích meziročně rostly o 0,8 % a 0,7 %, v ČR jen o 0,3 % a 0,2 %. Větší zdražování v porovnání s ČR bylo v prvních třech měsících roku 2014 patrné v sedmnácti členských zemích EU, ve 2. čtvrtletí už ve dvaceti. Přesto růst cen v ČR setrval, na rozdíl od řady dalších zemí, stále v pozitivních hodnotách. S deflací se už páté čtvrtletí v řadě potýkalo Řecko, čtvrté Bulharsko, třetí Kypr. Dvě čtvrtletí trval meziroční pokles cen v Portugalsku a na Slovensku. Ve 2. čtvrtletí 2014 zlevňování započalo i v Maďarsku.

Z nižších cen energií v tuzemsku v 1. a 2. čtvrtletí 2014 těžily zejména ty domácnosti, které na ně vydávají větší proporci svých výdajů. Patří mezi ně i domácnosti důchodců

Z nižších cen energií (elektřiny, plynu) v první polovině roku 2014 těžily zejména domácnosti důchodců (vynakládají na ně totiž větší díl svých výdajů než průměrné domácnosti nebo domácnosti žijící v Praze). Zatímco v celkových výdajích domácností důchodců jsou výdaje za energie zastoupeny z 15,9 % (dle spotřebního koše roku 2012), u průměrné domácnosti z 10,3 % a ve výdajích domácností žijících v Praze jen z 8,4 %. Jestliže domácnosti v Praze platily za veškeré zboží a služby v obou prvních kvartálech roku 2014 o 0,8 % více než před rokem, průměrné domácnosti o 0,2 %. Domácnostem důchodců celkové výdaje naopak zlevnily. V 1. čtvrtletí za nakupované zboží a služby platily o 0,1 % méně než ve stejném období předchozího roku, ve 2. čtvrtletí 2014 o 0,4 % méně.

Potraviny a nealkoholické nápoje zdražily ve 2. čtvrtletí 2014 v meziročním srovnání jen o 1,5 %, nejméně za poslední čtyři roky

Za potraviny a nealkoholické nápoje si spotřebitelé ve 2. čtvrtletí oproti stejnému období předchozího roku připlatily jen 1,5 %, nejméně od 2. čtvrtletí 2010 (-0,1 %). Pro domácnosti, zasažené dlouhodobým výrazným zdražováním potravin, to byla jistě dobrá zpráva. Z jednotlivých segmentů ušetřily při nákupech nealkoholických nápojů (-1,7 %) a ovoce (-1,2 %). Zelenina byla levnější (-10 %) díky výraznému poklesu cen raných brambor. Mírně si domácnosti připlatily za pekárenské výrobky a obiloviny (0,6 %), maso zdražilo o 3,3 %. Nejvíce stouply ceny mléka, sýrů a vajec. V úhrnu byly tyto produkty dražší, vlivem růstu cen mléka a mléčných výrobků napříč celým výrobním řetězcem, o více než desetinu.

Meziroční růst cen ve zpracovatelském průmyslu nabírá na intenzitě

Deflační vývoj v segmentu průmyslových výrobců, způsobený zejména levnějšími dodávkami energií, pokračoval. V 1. čtvrtletí ceny průmyslových výrobců klesly meziročně o 0,7 %, ve 2. kvartále o 0,2 %. O mírnější pokles cen se zasloužil – při setravající a v zásadě neměnné deflaci v energetice a při prohlubujícím poklesu cen v těžbě a dobývání – jen zpracovatelský průmysl. V něm ceny v posledních třech čtvrtletích roku 2013 jen stagnovaly, v první polovině roku 2014 začaly nabírat na dynamice (v 1. čtvrtletí meziročně +1,1 %, ve 2. kvartále +1,8 %). Růst tempa lze zřejmě zčásti přičíst slabší koruně, která zdražila vstupy z dovozu (promítající se následně i v cenách finálních produktů), zčásti oživující poptávce.

Z třinácti hlavních segmentů zpracovatelského průmyslu zlevnili ve 2. čtvrtletí 2014 v meziročním srovnání jen producenti základních farmaceutických výrobků a elektrických zařízení

Co se týče struktury zpracovatelského průmyslu, nejvíce ve 2. čtvrtletí zdražovaly podniky zpracovávající dřevo, dále výroba papíru a tisk (+4,1 %). Výrazně své ceny zvyšovaly, po pěti čtvrtletích deflace, producenti koksu a rafinovaných ropných produktů (+3,9 %). Dynamiku cen předchozího čtvrtletí si uchovala výroba dopravních prostředků (v 1. čtvrtletí +4,0 %, ve 2. kvartále +3,8 %), kde zdražovaly hlavně díly a příslušenství motorových vozidel. Z třinácti hlavních segmentů zpracovatelského průmyslu (podle CZ-CPA) snížily ceny jen dvě skupiny, což byl nejlepší výsledek od 1. čtvrtletí 2012. Jednalo se o producenty základních farmaceutických výrobků (-2,1 %) a elektrických zařízení (-0,7 %).

Ceny zemědělských výrobců klesaly ve 2. čtvrtletí 2014 v meziročním srovnání méně než v předchozích třech měsících. Zmínil pokles cen rostlinné produkce, posílil růst cen živočišné výroby

Ceny v zemědělství klesaly už třetí čtvrtletí v řadě, deflace ale zmírnila. Zatímco v posledním kvartále 2013 byly ceny zemědělských výrobců meziročně nižší o 4,2 % a v prvních třech měsících roku 2014 o 4,4 %, ve 2. kvartále již jen o 2,1 %. Zmínil se pokles cen rostlinné produkce, mírně posílil růst cen živočišné výroby. Obiloviny byly ve 2. čtvrtletí meziročně levnější o 16,5 % (méně se platilo za všechny druhy obilovin), za průmyslové plodiny si zemědělci účtovali o 4,9 % méně. Více než před rokem platili nákupci za zeleninu, ovoce, dražší byly i brambory.

Ceny stavebních prací se ve 2. kvartále 2014 zvýšily v meziročním srovnání o 0,5 %, ceny tržních služeb o 0,3 %. K růstu cen stavebních prací nedošlo celých sedmáct předchozích čtvrtletí, ...

Ceny stavebních prací se pozvolna zvyšují, podle trendového růstu indexu, od poloviny roku 2013. Jejich růstu napomohla i teplotně a srážkově nadprůměrná zima, která stavebním firmám umožňovala dokončovat své práce i v zimních měsících popř. začít s novými pracemi dříve než na jaře. Trend zvyšujících se cen stavebních prací se ve 2. čtvrtletí již projevil i v meziročním růstu, ke kterému nedošlo celých sedmáct předešlých čtvrtletí. Proti stejnému období předchozího roku byly ceny stavebních prací vyšší o 0,5 %. Přesto i nadále platilo, že ceny nákladů stavební výroby rostou rychleji než ceny stavebních prací. Tlak na redukcí marže stavebních firem se tak sice zmírnil, zastaven ale stále nebyl.

...v segmentu tržních služeb osm čtvrtletí

Meziroční pokles cen tržních služeb se ve 2. čtvrtletí překlenul do mírného růstu (+0,3 %). Poskytovatelé tržních služeb své ceny zvýšili poprvé po osmi čtvrtletích. Významná pozemní a potrubní doprava, jejíž ceny ve 2. čtvrtletí zrychlily růst na 1,7 % z 0,6 % z 1. čtvrtletí, zřejmě těžila z rostoucích výkonů tuzemského zpracovatelského průmyslu. Obdobné platilo i pro méně významnou vodní dopravu (jejíž ceny v prvních třech měsících roku stagnovaly, ve 2. čtvrtletí ale už o 5,2 % rostly) a pro skladování a podpůrné služby v dopravě (v 1. čtvrtletí -4,6 %, ve 2. kvartále +1,7 %). K růstu cen tržních služeb jako celku přispěla i výrazně slabší deflace v segmentu telekomunikačních služeb. Zatímco v 1. čtvrtletí byly ceny telekomunikačních služeb meziročně nižší o pětinu, ve 2. kvartále už jen o 8 %. Efekt výrazného zlevňování tarifů, ke kterému docházelo v první polovině roku 2013, se z meziročních změn začal postupně vytrácet.

Meziroční růst cen zboží z dovozu ve 2. čtvrtletí 2014 oslabil, ...

Zboží z dovozu bylo v obou čtvrtletích 2014 (stejně jako na sklonku roku 2013), vlivem slabší koruny meziročně dražší. V 1. čtvrtletí byly ceny dovozu o 2,4 % vyšší, ve 2. kvartále o 1,3 %. Nebýt slabší koruny, šlo by o dovoz deflace, stejně jako po většinu roku 2013. Ta by se dotýkala většiny zboží, výjimkou by z významnějších skupin byly jen potraviny a živá zvířata. Plyne to z kurzové očištěného vývoje cen zahraničního obchodu.

... stejně platilo i pro ceny zboží směřujícího z tuzemské ekonomiky do zahraničí, ...

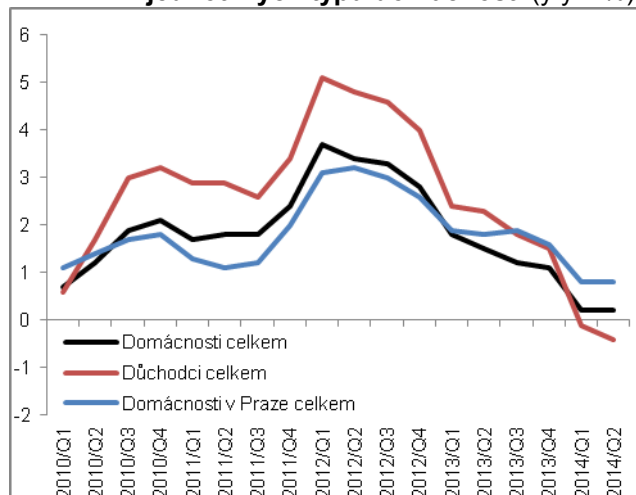
Zboží směřující z tuzemska do zahraničí bylo sice v meziročním srovnání dražší, tempo ale stejně jako na dovozní straně oslabilo. Zatímco v 1. čtvrtletí exportní firmy prodávaly o 4,1 % draž, ve 2. čtvrtletí byly ceny vývozu vyšší o 3,4 %. Na poklesu tempa se podílely všechny skupiny produktů s výjimkou ostatních surovin a chemikálií, jejichž ceny ve druhé čtvrtině roku 2014 rostly více než v 1. čtvrtletí, a živočišných a rostlinných olejů, které oproti 1. čtvrtletí zlevňovaly méně.

... přesto směnné relace posílily více než v předchozích třech měsících

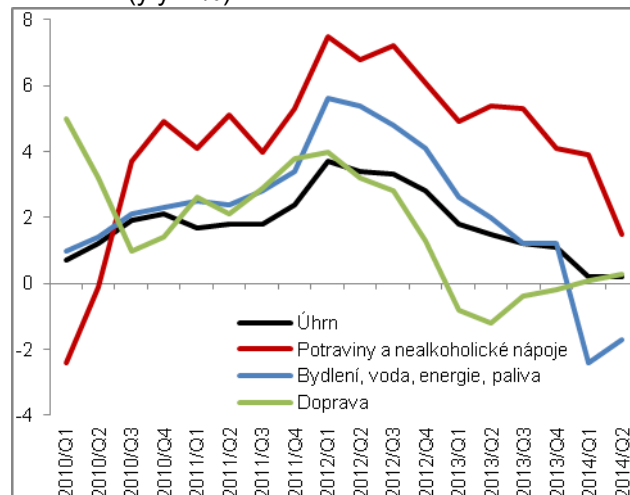
Směnné relace v zahraničním obchodě se zbožím byly i nadále pozitivní (v 1. čtvrtletí se meziročně zlepšily o 1,7 %, ve 2. kvartále o 2,1 %). Přestože dynamika růstu cen vývozu i dovozu mezi 1. a 2. čtvrtletím oslabil, směnné relace posílily. Česká ekonomika z pozitivního vývoje cen v zahraničním obchodě se zbožím těžila už šesté čtvrtletí v řadě.

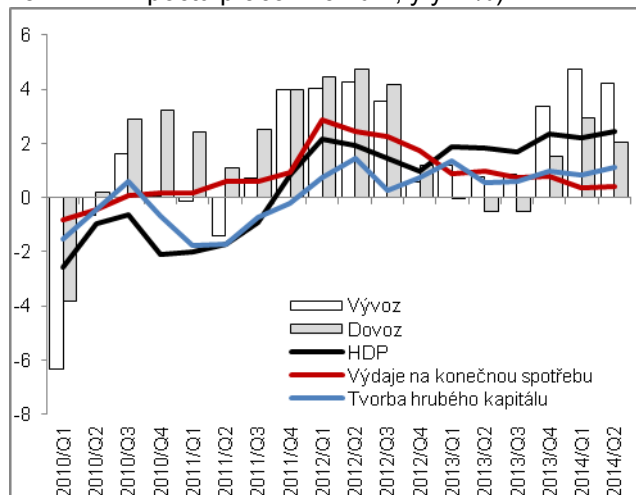
Graf č. 11 **Růst spotřebitelských cen jednotlivých typů domácností (y/y v %)**

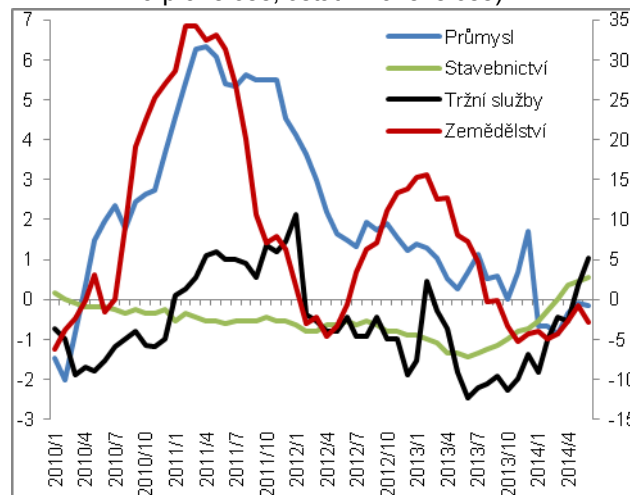
Graf č. 12 **Růst cen ve vybraných oddílech CPI (y/y v %)**

Graf č. 13 **Deflátoři (očišťeno od sezónnosti a vlivu počtu pracovních dní, y/y v %)**

Graf č. 14 **Ceny výrobců (y/y v %, ceny v zemědělství na pravé ose, ostatní na levé ose)**

Pramen: ČSÚ